

Wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

8 december 1992
(B.S. 18 maart 1993)

Te onthouden:

[De wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens van 8 december 1992](#) (verder: W.V.P.) is één van de belangrijkste Belgische wetten die de privacy van de burger beschermt. Het doel ervan wordt vastgelegd in art.2: “Iedere natuurlijke persoon heeft in verband met de verwerking van persoonsgegevens die op hem betrekking hebben, recht op bescherming van zijn fundamentele rechten en vrijheden, inzonderheid op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer.”

De W.V.P. voorziet hiervoor in een zeer uitgebreide en zeer gedetailleerde regeling met betrekking tot de gegevens die al dan niet voor verwerking in aanmerking komen, over de plichten van de verantwoordelijken voor de verwerking, en de rechten van de betrokkenen. De meeste artikelen zijn geformuleerd als een principiële regel, gevolgd door een uitgebreide reeks uitzonderingen. De wet is daardoor niet erg vlot leesbaar, en het voornaamste oogmerk van deze uiteenzetting is dan ook een duidelijk overzicht te geven van de principes die aan de basis liggen van de W.V.P.

Sleutelbegrippen:

Privacybescherming – Persoonsgegevens – Verwerking – Rechten van de betrokkene – Basisprincipes bij verwerking – Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Inhoudsopgave van de bespreking:

- A. [Inleiding](#)
 - Doel van de wetgeving
 - Omzetting van een Europese richtlijn
- B. [Wat is verwerking van persoonsgegevens](#)
 - Verwerking
 - Persoonsgegevens
 - Toepassingsgebied
- C. [Principes van de verwerking](#)
 - Juistheid en rechtmatigheid
 - Proportionaliteit en finaliteit
 - Vertrouwelijkheid en beveiliging
 - Voorafgaandelijke aangifte en openbaarheid
 - Rechtsgevolgen voortkomend uit geautomatiseerde verwerking
- D. [Verboden verwerkingen](#)

- Gevoelige gegevens
- Uitzonderingen
- E. [Rechten van de betrokkene](#)
 - Informatierecht
 - Recht op verbetering
 - Verzet tegen verwerking
 - Tussenkomsst van de Commissie
- F. [Doorgifte van gegevens buiten de Europese Gemeenschap](#)
 - Voorwaarden
- G. [Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer](#)
 - Samenstelling
 - Functie
- H. [Handhaving](#)
 - Strafrecht
 - Burgerlijk recht
 - Rol van de Commissie
- I. [Om meer te weten](#)
 - Rechtsleer
 - Nuttige links

Bespreking:

A. Inleiding

België heeft een rijke juridische traditie op het gebied van bescherming van de privacy. Reeds in de eerste versie van de grondwet waren er bepalingen opgenomen die tot doel hadden het privéleven van de burger te af te schermen, zoals bijvoorbeeld de bepalingen met betrekking tot de onschendbaarheid van de woning.

In de loop van de jaren '70 kwam er een debat op gang over de wenselijkheid van een reglementering van de verwerking van persoonsgegevens, vooral naar aanleiding van de installatie van het Rijksregister, maar geleidelijk aan ook omwille van de opkomst van nieuwe technologieën, die het alsmear gemakkelijker maakten massaal persoonlijke gegevens over grote groepen individuen aan te leggen.

De wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (verder: W.V.P.) kwam uiteindelijk pas op 8 december 1992 tot stand. Op dat moment begon de mogelijke invloed van het gebruik van de nieuwe technologieën op de privacy van de burger duidelijker vormen aan te nemen, doordat de opkomst van steeds krachtigere informaticoepassingen het niet alleen eenvoudiger maakte grote hoeveelheden persoonlijke gegevens bij te houden, maar ook toeliet op grotere schaal verbanden te leggen tussen deze gegevens.

Dit debat was vanzelfsprekend niet alleen brandend actueel in België; ook in de rest van Europa werd er gediscussieerd over de maatregelen die getroffen zouden moeten worden ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer, en over de wenselijkheid van een geharmoniseerde Europese regelgeving. Dit leidde uiteindelijk tot de goedkeuring van de [Europese richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming](#)

[van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens.](#)

Hierdoor moest de nochtans vrij recente W.V.P. al vrij snel drastisch worden aangepast om te voldoen aan de vereisten van de nieuwe richtlijn. Dit gebeurde via een wet van 11 december 1998, waardoor de W.V.P. in grote lijnen haar huidige vorm kreeg. Het is een nogal complexe wet geworden, die naast een aantal breed geformuleerde principes ook telkens een lange bijbehorende lijst uitzonderingsbepalingen op deze principes bevat. In deze bespreking zullen dan ook noodgedwongen niet alle bepalingen (en zeker niet alle uitzonderingen) besproken worden, maar proberen we de grote lijnen ervan te verduidelijken.

B. Wat is verwerking van persoonsgegevens?

De *verwerking van persoonsgegevens* is een concept dat in de W.V.P. in zeer brede termen wordt gedefinieerd. We bespreken hier achtereenvolgens de begrippen [verwerking](#) en [persoonsgegevens](#), die omschreven worden in art.1 W.V.P., en gaan daarna even in op de algemene bepalingen met betrekking tot het [toepassingsgebied](#) van de wet.

- Verwerking

Art.1 §2 bepaalt dat onder verwerking wordt verstaan “elke bewerking of elk geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd met behulp van geautomatiseerde procédés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op enigerlei andere wijze ter beschikking stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van persoonsgegevens.”

De drie belangrijkste elementen uit de definitie zijn dus de betrokkenheid op persoonsgegevens (een concept dat we [hieronder](#) verder ontleden), de technologie-neutraliteit, en natuurlijk de bewerkingshandeling zelf.

Het begrip verwerking is dus niet beperkt tot bewerkingen met een geautomatiseerd karakter, zodat ook louter manuele bewerkingen hieraan kunnen voldoen.

Bewerkingen zelf worden in de wet niet nader gedefinieerd, maar art.1, §2 geeft wel een uitgebreide niet-exhaustieve lijst met handelingen die beschouwd worden als bewerkingen. Het gaat onder andere over het verzamelen, bewaren, wijzigen, raadplegen, ter beschikking stellen, samenbrengen of uitwissen van persoonsgegevens. Het is meteen duidelijk dat het over een erg ruim begrip gaat, dat nagenoeg elke handeling omvat die met persoonsgegevens uitgevoerd kan worden.

Het artikel vermeldt overigens ook nadrukkelijk dat er geen sprake hoeft te zijn van een reeks bewerkingen om van een verwerking te kunnen spreken. Als men slechts één keer een handeling uit de uitgebreide opsomming stelt, kan er reeds sprake zijn van een verwerking.

Het toepassingsgebied van de wet is evident veel beperkter dan de definitie van het begrip verwerking lijkt te suggereren.

- Persoonsgegevens

Art.1, §1 definieert persoonsgegevens als “iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon, hierna "betrokkene" genoemd; als identificeerbaar wordt beschouwd een persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificatienummer of van één of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit.”

Het gaat dus opnieuw om een erg ruim concept, waarbij de identificeerbaarheid van een specifiek individu gehanteerd wordt als criterium voor de classificatie als persoonsgegeven. Dit is niet verwonderlijk, als men voor ogen houdt dat het doel van de wet bestaat uit de bescherming van de privacy.

Net als bij de definitie van het begrip verwerking maakt men ook hier weer gebruik van een niet-exhaustieve opsomming, ditmaal om een indicatie te geven van elementen die als identificerend kunnen gekwalificeerd worden. Dit heeft dus voor gevolg dat de rechter ook bij deze bepaling telkens de kwalificatie in concreto zal moeten beoordelen.

- Toepassingsgebied

Nadat de kernconcepten van de W.V.P. gedefinieerd werden in art.1, wordt de werkingssfeer vastgelegd in de artikelen 3 en 3bis. Hierbij beschrijft art.3 de materiële toepasselijkheidsvoorwaarden, en art.3bis de territoriale.

- Art.3: in dit artikel legt de eerste paragraaf vast op welke verwerking de wet toegepast kan worden, en beschrijven de volgende zes paragrafen de uitzonderingen hierop.

De basisregel van §1 luidt: “Deze wet is van toepassing op elke geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, alsmede op elke niet-geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens die in een bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen.” Er moet dus een onderscheid gemaakt worden tussen twee categorieën van verwerkingen: enerzijds de geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking, en anderzijds de niet-geautomatiseerde verwerking.

Wat betreft de geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking stelt de wet geen verdere voorwaarden. Principieel zal een dergelijke verwerking van persoonsgegevens (waaronder de meeste vormen van verwerking met een informaticatoepassing) dus steeds onder de toepassing van deze wet vallen, hoewel dit steeds in concreto door de rechter beoordeeld zal moeten worden.

Bij de niet-geautomatiseerde verwerking wordt er nog een tweede voorwaarde gesteld: de verwerkte persoonsgegevens moeten in een bestand zijn opgenomen of bestemd zijn om daarin te worden opgenomen. Ook het begrip bestand wordt gedefinieerd in art.1, als “elk gestructureerd geheel van persoonsgegevens die volgens bepaalde criteria toegankelijk zijn, ongeacht of dit geheel gecentraliseerd dan wel gedecentraliseerd is of verspreid op een functioneel of geografisch bepaalde wijze.”

Er is dus sprake van een bestand als de persoonsgegevens op een dusdanige manier gestructureerd zijn dat ze volgens bepaalde criteria opgevraagd kunnen worden. Hierbij moet natuurlijk op de eerste plaats aan databanken gedacht worden, die daarom niet noodzakelijk uit een informaticatoepassing moeten bestaan. Merk op dat de wet ook toepasselijk is op de verwerking van persoonsgegevens die *bestemd* zijn om in een bestand te worden opgenomen. Ook het louter verzamelen van persoonsgegevens met als oogmerk deze later te gebruiken voor de samenstelling van een mailinglist kan bijvoorbeeld vallen onder de definitie van een verwerking. Het spreekt voor zich dat ook dit de nodige praktische interpretatiemoelijkheden kan opleveren.

De volgende zes paragrafen bevatten de uitzonderingen op deze basisregel, waarbij de verwerkingen hetzij steeds, hetzij onder bepaalde voorwaarden toegelaten worden. Zonder in details te treden kunnen we stellen dat het voornamelijk gaat over verwerkingsvormen die niet geacht kunnen worden een inbreuk op de privacy uit te maken, of waarbij de inbreuk op de privacy verantwoord is omwille van een hoger doel.

Als voornaamste voorbeelden vermelden we de verwerking van gegevens door een natuurlijk persoon voor uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke doeleinden (§2), de verwerking voor uitsluitend literaire, artistieke of literaire doeleinden van gegevens die door de betrokken persoon reeds publiek zijn gemaakt (§3), of de verwerking door de gerechtelijke politie (§5, 2°).

- Art.3bis: hierin wordt op territoriaal vlak bepaald welke verwerkingen onder het toepassingsgebied van de W.V.P. vallen. Het basisprincipe wordt geformuleerd in het eerste lid, dat stelt dat de W.V.P. van toepassing is op “elke verwerking in het kader van de effectieve en daadwerkelijke activiteiten van een vaste vestiging van de verantwoordelijke voor de verwerking op het Belgisch grondgebied of op een plaats waar de Belgische wet uit hoofde van het internationaal publiekrecht van toepassing is.”

In principe volstaat het dus dat de verwerking georganiseerd werd door de verantwoordelijke voor de verwerking die een vaste vestiging heeft op Belgisch grondgebied. Deze verantwoordelijke wordt in art.1, §5 gedefinieerd als “de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, de feitelijke vereniging of het openbaar bestuur die alleen of samen

met anderen het doel en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens bepaalt.”

Het tweede lid voegt hieraan toe dat de W.V.P. eveneens van toepassing is “op de verwerking van persoonsgegevens door een verantwoordelijke die geen vaste vestiging op het grondgebied van de Europese Gemeenschap heeft, indien voor de verwerking van persoonsgegevens gebruik gemaakt wordt van al dan niet geautomatiseerde middelen die zich op het Belgisch grondgebied bevinden, andere dan degene die uitsluitend aangewend worden voor de doorvoer van de persoonsgegevens over het Belgisch grondgebied.”

Het volstaat dus eveneens dat de verwerking gebeurt via geautomatiseerde middelen in België, ongeacht de precieze locatie van de vestiging van de verantwoordelijke.

C. Principes van de verwerking

De artikelen 4 en 5 van de W.V.P. leggen de basisprincipes op waaraan elke rechtmatige verwerking die onder deze wet valt moet voldoen. Bijgevolg bevatten deze bepalingen ook de plichten van de verwerker.

Artikel 4 legt de algemene principes op waarover de verantwoordelijke voor de verwerking moet waken, en artikel 5 bevat een exhaustieve opsomming van de gevallen waarin verwerking toelaatbaar is.

- Art.4 hanteert vrij ruime begrippen om de basisprincipes van de toegelaten verwerkingen te omschrijven.

De verwerking dient op de eerste plaats eerlijk en rechtmatig te gebeuren, wat in vele gevallen zal neerkomen op een herformulering van het algemene contractuele beginsel van de uitvoering te goeder trouw.

Op de tweede plaats moet elke verwerking een welbepaalde finaliteit hebben, en mogen er geen bewerkingen plaatsvinden die hiermee strijdig zijn. Dit doeleinde moet “welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd” zijn.

Ten derde moet de verwerking proportioneel zijn, en mag ze met andere woorden niet verder reiken dan gerechtvaardigd is, rekening houdend met de eerder bepaalde finaliteit.

Als vierde aandachtspunt verplicht de W.V.P. de verantwoordelijke voor de verwerking de nodige aandacht te hebben voor de juistheid van de gegevens. Rekening houdend met de finaliteit van de verwerking, moet er zorg voor gedragen worden dat alle ter zake doende onnauwkeurige of onjuiste gegevens worden bijgewerkt of verwijderd.

Ten slotte voert de W.V.P. ook nog een proportionaliteitsprincipe in: de persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard dan wat nodig is in het kader van het beoogde doel van de verwerking, althans niet voor zover het gegevens betreft die het mogelijk maken de betrokkenen te identificeren.

- Art.5 bevat een exhaustieve opsomming van de zes gevallen waarin de verwerking van persoonsgegevens toegelaten kan zijn. De eerste daarvan heeft betrekking op het geval waarin de betrokkene zijn ondubbelzinnige

toestemming heeft gegeven voor de verwerking, en de andere 5 op situaties waar er een bepaalde noodzaak tot verwerking bestaat. Op deze gevallen gaan we even wat verder in.

De tweede hypothese waarin verwerking geoorloofd kan zijn betreft een contractuele noodzakelijkheid. Indien een overeenkomst tussen twee of meer partijen noodzakelijkerwijze impliceert dat er een bepaalde verwerking van persoonsgegevens van één of meerdere partijen zal moeten plaatsvinden, dan wordt deze verwerking als geoorloofd beschouwd. Dit is eigenlijk een logisch gevolg van het consensualisme dat aan de basis lag voor de eerste hypothese van ondubbelzinnige toestemming: indien partijen zich ondubbelzinnig verbonden hebben in een overeenkomst, geven ze daarmee impliciet ook de toestemming tot de noodzakelijke gevolgen ervan.

Een derde en eveneens voor de hand liggende situatie betreft de hypothese waarin de verantwoordelijke voor verwerking door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie verplicht wordt tot verwerking over te gaan. Dit komt immers neer op een overheidsbevel.

Een vierde toegelaten categorie heeft betrekking op een verwerking die noodzakelijk is ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene, wat onder andere van belang is in een medische context. De bepaling is echter veel ruimer, en zal steeds in concreto gewaardeerd moeten worden.

De vijfde hypothese waarborgt de vlotte afhandeling van verwerkingen die op last van de overheid moeten gebeuren, door ze toe te laten “wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van openbaar belang of die deel uitmaakt van de uitoefening van het openbaar gezag, die is opgedragen aan de verantwoordelijke voor de verwerking of aan de derde aan wie de gegevens worden verstrekt”.

De laatste situatie is meteen ook de meest dubbelzinnige: verwerking wordt ook toegelaten wanneer zij “noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke voor de verwerking of van de derde aan wie de gegevens worden verstrekt, mits het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene die aanspraak maakt op bescherming uit hoofde van deze wet, niet zwaarder doorwegen.” Hier zal men dus telkens een vaak hoogst subjectieve afweging moeten maken van het belang dat de betrokkene heeft bij de verwerking, en het belang van zijn fundamentele rechten die hierdoor eventueel geschaad zouden kunnen worden. Het feit dat dit vaak neerkomt op een eerder politieke beslissing zal de interpretatie van deze bepaling dan ook geenszins vergemakkelijken.

Een iets concretere bepaling van de verplichtingen van de verantwoordelijke voor verwerking vindt men in de artikelen 16 tot en met 20. Artikel 16 heeft betrekking op de vertrouwelijkheid en beveiliging van de verwerking, terwijl de overige artikelen betrekking hebben op de verplichting tot voorafgaandelijke aangifte bij de Commissie en de openbaarheid van de verwerking. We bespreken even de krachtlijnen van deze verplichtingen.

- Artikel 16 legt kort samengevat aan de verantwoordelijke voor de verwerking de verplichting op er zorg voor te dragen dat de verwerking gebeurt met voldoende oog voor de vertrouwelijkheid en de beveiliging van de persoonsgegevens, ongeacht of hij zelf de gegevens verwerkt, of dat hij deze verantwoordelijkheid overdraagt aan een verwerker. De verantwoordelijke

moet de nodige waarborgen hierover contractueel vastleggen, en erop toezien dat de eventuele verwerker voldoende technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen treft.

§2 somt enkele concrete stappen op die de verantwoordelijke moet ondernemen, waaronder het zorg dragen voor de correctheid van de gegevens, het beperken van de toegang tot de gegevens tot personen waarvoor deze toegang noodzakelijk is, en ervoor zorgen dat alle personen die onder zijn gezag handelen op de hoogte zijn van deze regelgeving.

§4 beschrijft het niveau van de noodzakelijk beveiliging als volgt: “Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren, rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek terzake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.”

- Art.17 en volgende hebben betrekking op enerzijds de eventueel verplichte voorafgaande aangifte bij [de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer](#), en anderzijds op de openbaarheid van de verwerkingen.

De bepalingen over de voorafgaande aangifte zijn behoorlijk complex, en we geven er hier dan ook alleen de hoofdlijnen van weer.

Art.17 §1 bepaalt wanneer een aangifte bij de Commissie verplicht is: telkens voordat men overgaat tot “één of meer volledig of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerkingen van gegevens die voor de verwezenlijking van een doeleinde of van verscheidene samenhangende doeleinden bestemd zijn”.

Dit is opnieuw een bepaling met een zeer ruime draagwijdte, die echter wel de niet-geautomatiseerde verwerkingen zoals beschreven in art.3 §1 in principe uitsluit. In sommige gevallen moeten deze verwerkingen desondanks eveneens worden aangegeven. Hierop komen we [hieronder](#) terug.

Art.17 §3 bevat een lijst met gegevens die opgenomen moeten worden in de aangiften; ingeval de persoonsgegevens (zelfs occasioneel) naar het buitenland gezonden worden, dan wordt de lijst met vereiste gegevens nog uitgebreid met de bepalingen in art.17 §6.

Vrijstellingen van deze aangifteplicht kunnen door de Koning worden verleend op basis van een advies van de Commissie (art.17 §8).

De Koning krijgt op basis van art.17bis eveneens de bevoegdheid bepaalde categorieën verwerkingen te creëren die een specifiek risico inhouden voor de persoonlijke rechten en vrijheden van de betrokkenen, en voor deze categorieën aparte voorwaarden op te leggen waaraan zijn voor elke verwerking moeten voldoen.

De gegevens die de Commissie ontvangt in het kader van de aangiften moeten worden bijgehouden in een openbaar toegankelijk register (art.18).

Voor niet-geautomatiseerde verwerkingen is er dus in principe geen aangifte vereist. Indien de Commissie echter van oordeel is dat de verwerking een mogelijke schending van de persoonlijke levenssfeer inhoudt, dan kan zij de overlegging vragen van de inlichtingen die hierboven vermeld worden (art.19).

Een laatst en enigszins vreemd overkomend basisprincipe dat de W.V.P. nog bevat is het principiële verbod rechtsgevolgen te verbinden aan een besluit dat louter wordt genomen op grond van een geautomatiseerde gegevensverwerking die bestemd is om bepaalde aspecten van de persoonlijkheid van de betrokkene te evalueren (art.12bis). Deze bepaling lijkt gebaseerd op een angst voor Orwelliaanse toestanden, waarin programma's zonder enige menselijke tussenkomst mogelijk zeer ingrijpende beslissingen zouden kunnen nemen.

Het tweede lid van art.12bis bevat een uitzondering op dit verbod: een dergelijk besluit is wel toelaatbaar indien het "wordt genomen in het kader van een overeenkomst of zijn grondslag vindt in een bepaling voorgeschreven door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie."

D. Verboden verwerkingen

Een aantal persoonsgegevens worden door de W.V.P. als dermate privacygevoelig beschouwd, dat zij omwille van hun aard niet verwerkt mogen worden. Deze gegevens worden beschreven in de artikelen 6 tot 8, waarbij er telkens eerst een principiële verbod wordt opgelegd, gevolgd door een lange lijst met uitzonderingen. We geven een kort overzicht van deze artikelen.

- Artikel 6 verbiedt de verwerking van persoonsgegevens "waaruit de raciale of etnische afkomst, de politieke opvattingen, de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging of het lidmaatschap van een vakvereniging blijken, alsook de verwerking van persoonsgegevens die het seksuele leven betreffen." Het gaat duidelijk om gegevens die in onze maatschappij als sterk persoonlijk worden ervaren, en daarom in principe niet verwerkt mogen worden.

Paragrafen 2 en 3 van art.6 tonen een lange lijst met uitzonderingen op dit verbod. Enkele gevallen waarin de verwerking toch aanvaardbaar is:

- als de betrokkene schriftelijk heeft toegestemd
- als de verwerking noodzakelijk is omwille van arbeidsrechtelijke verplichtingen
- als de verwerking vitaal is voor de belangen van de betrokkene
- als de verwerking gebeurt door een stichting, een vereniging of enige andere instantie zonder winstoogmerk die op politiek, levensbeschouwelijk, godsdienstig, mutualistisch of vakbondsgebied werkzaam is (enkel met betrekking tot de toepasselijke gegevens)
- enkel met betrekking tot gegevens die het seksuele leven betreffen: als de verwerking gebeurt door een vereniging met rechtspersoonlijkheid of door een instelling van openbaar nut met als statutair hoofddoel de evaluatie, de begeleiding en de behandeling van personen van wie het seksueel gedrag gekwalificeerd kan worden als een misdrijf

Paragraaf 4 draagt de Koning op een besluit uit te vaardigen met de bijzondere voorwaarden waaraan de verwerking van de in artikel 6 bedoelde persoonsgegevens moet voldoen.

- Artikel 7 legt een principiële verbod op voor de verwerking van persoonsgegevens die de gezondheid betreffen. Ook hier bevat paragraaf 2 weer een lijst uitzonderingen, waaronder:

- als de betrokkene schriftelijk heeft toegestemd
- als de verwerking noodzakelijk is omwille van arbeidsrechtelijke verplichtingen
- als de verwerking vitaal is voor de belangen van de betrokkene
- als de verwerking noodzakelijk is omwille van een wettelijke verplichting in het kader van de sociale zekerheid.

Ook hier draagt paragraaf 3 de Koning op een besluit uit te vaardigen met de bijzondere voorwaarden waaraan de verwerking van de in artikel 7 bedoelde persoonsgegevens moet voldoen. Tenslotte stelt §5 nog dat persoonsgegevens betreffende de gezondheid moeten worden ingezameld bij de betrokkene.

- Het verbod van art.8 tenslotte heeft betrekking op “de verwerking van persoonsgegevens inzake geschillen voorgelegd aan hoven en rechtbanken alsook aan administratieve gerechten, inzake verdenkingen, vervolgingen of veroordelingen met betrekking tot misdrijven, of inzake administratieve sancties of veiligheidsmaatregelen, is verboden.”

Het spreekt voor zich dat de uitzonderingen die hier in §2 voorzien zijn voornamelijk betrekking hebben op verwerkingen die verbonden zijn aan de werking van het justitiële apparaat, inclusief de administratie van rechtbanken en advocaten.

De personen die gerechtigd zijn om deze gegevens te verwerken, zijn tot geheimhouding verplicht (§3).

Net als bij de andere twee paragrafen draagt paragraaf 4 de Koning op een besluit uit te vaardigen met de bijzondere voorwaarden waaraan de verwerking van de in artikel 8 bedoelde persoonsgegevens moet voldoen.

E. Rechten van de betrokkene

Om de betrokkene de mogelijkheid te geven de naleving van de bovenstaande principes te controleren, kent de W.V.P. hem in art.9 en volgende een aantal rechten toe, waarop we hier wat dieper ingaan.

- Informatierecht

Artikel 9 en 10 regelen het recht op informatie van de betrokkene, elk vanuit een eigen standpunt. Artikel 9 legt de verantwoordelijke voor de verwerking een verplichting op de betrokkene te informeren over de verwerking waaraan zijn persoonsgegevens zullen worden onderworpen, terwijl art.10 de betrokkene het recht geeft dergelijke informatie op te vragen.

Artikel 9 bevat feitelijk twee aparte lijsten met gegevens die aan de betrokkene moeten worden meegedeeld bij het moment van de verkrijging. De lijst in §1 heeft daarbij betrekking op de hypothese dat de gegevens van de betrokkene zelf werden bekomen, terwijl de lijst van §2 toepasselijk is als de gegevens van een andere bron afkomstig zijn.

Artikel 10 bevat een opsomming van de gegevens die de betrokkene mag opvragen, en bevat onder andere de verwerkte gegevens zelf, de doelstelling van de verwerking, en de achterliggende logica (in geval van een geautomatiseerde verwerking).

- Recht op verbetering

Artikel 12 heeft betrekking op het recht op verbetering, en §1 poneert als basisbeginsel: “Eenieder is gerechtigd alle onjuiste persoonsgegevens die op hem betrekking hebben kosteloos te doen verbeteren.” Dit is feitelijk een logisch gevolg van [de hoger vermelde verplichting](#) voor de verantwoordelijke voor verwerking om zorg te dragen voor de juistheid van de verwerkte persoonsgegevens.

- Verzet tegen verwerking

Daarbij krijgt de betrokkene in art.12 ook het recht zich wegens zwaarwegende en gerechtvaardigde redenen te verzetten tegen elke verwerking van persoonsgegevens die op hem betrekking heeft, behalve in de gevallen bepaald in [art.5 b\) en c\)](#).

Veel minder streng is de wet met betrekking tot gegevens die verwerkt worden met het oog op *direct marketing*. In dit geval mag de betrokkene zich kosteloos en zonder enige motivering tegen de voorgenomen verwerking verzetten.

Tenslotte kan de betrokkene ook nog “kosteloos de verwijdering van of het verbod op de aanwending van alle hem betreffende persoonsgegevens bekomen die gelet op het doel van de verwerking, onvolledig of niet ter zake dienend zijn, of waarvan de registratie, de mededeling of de bewaring verboden zijn, of die na verloop van de toegestane duur zijn bewaard.” Deze laatste bepaling is feitelijk een manier voor de betrokkene om [de plichten](#) waaraan de verantwoordelijke voor de verwerking moet voldoen in zekere mate af te dwingen.

- Tussenkamst van de Commissie

Art.13 laat elke betrokkene die zijn identiteit bewijst toe zich kosteloos tot de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te wenden, om de hoger vermelde rechten uit te oefenen ten aanzien van de verwerkingen van persoonsgegevens bedoeld in artikel 3, paragrafen 4, 5 en 6). Het gaat om een beperkte groep verwerkingen, die vooral betrekking hebben op de werking van de Staatsveiligheid, gerechtelijke politie en sommige verwerkingen door politie - en inlichtingendiensten.

F. Doorgifte van gegevens buiten de Europese Gemeenschap

Bij het opstellen van de Europese richtlijn (waarvan deze wet dus een gedeeltelijke omzetting is) bestond de bezorgdheid dat het mogelijk zou zijn persoonsgegevens door te geven naar landen die een minder nauwgezet beschermingsregime hadden, waardoor een groot deel van het nut ervan verloren zou gaan. Het is ook om die reden dat de regels van art.21 en volgende enkel betrekking hebben op landen buiten de Europese Gemeenschap; binnen de Gemeenschap wordt natuurlijk van alle lidstaten verwacht dat zij de richtlijn omzetten in hun nationale wetgeving, zodat elke lidstaat in principe al over een afdoende bescherming beschikt.

Dit verklaart meteen ook groot deel van de voorwaarden die gesteld worden in deze artikelen. Kort samengevat mogen persoonsgegevens enkel aan een land buiten de Gemeenschap worden doorgegeven “indien dat land een passend beschermingsniveau

waarborgt en de andere bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan worden nageleefd.

De vraag of het beschermingsniveau passend is, wordt beoordeeld met inachtneming van alle omstandigheden die op de doorgifte van gegevens of op een categorie gegevensdoorgiften van invloed zijn.”

Vanzelfsprekend zijn er ook hier weer een hele reeks uitzonderingen waarbij deze controle niet hoeft te gebeuren. Hierop zullen we verder niet ingaan.

G. [Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer](#)

De Commissie is een onafhankelijk orgaan dat bij het Ministerie van Justitie werd ingesteld, en **bestaat uit acht vaste leden, onder wie een magistraat die het voorzitterschap waarneemt, en acht plaatsvervangende leden, onder wie een magistraat.** De exacte samenstelling wordt beschreven in art.24 en volgende, en houdt in sterke mate rekening met politieke gevoeligheden (de leden worden beurtelings door Kamer en Senaat aangewezen, en er wordt vastgehouden aan een taalpariteit).

De Commissie heeft een aantal functies. We wezen [hierboven](#) al op de mogelijkheid om de Commissie om tussenkomst te verzoeken in een beperkt aantal gevallen van ongewenste verwerking.

Haar belangrijkste functie bestaat echter uit het verlenen van adviezen (art.29 §1) en aanbevelingen (art.30 §1) “hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van de Regering, van de Wetgevende Kamers, van de Gemeenschaps- of Gewestexecutieven, van de Gemeenschaps- of Gewestraden, van het Verenigd College of van de Verenigde Vergadering bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, of van een toezichtsc comité, omtrent iedere aangelegenheid die betrekking heeft op de toepassing van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, in het kader van deze wet en van de wetten die bepalingen bevatten inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.”

Voor meer details aangaande de werking van de Commissie verwijzen we graag naar [hun website](#).

H. Handhaving

De strafrechtelijke handhaving van de W.V.P. wordt geregeld in de artikelen 37 tot 43. Nagenoeg elke hoger vermelde bepaling heeft een corresponderende strafbaarstelling, en dus pikken we er hier enkel de belangrijkste bepalingen tussen uit.

Artikel 37 en 38 zijn de meest specifieke strafbaarstellingen, en hebben ruw geschetst betrekking op de schending van de vertrouwelijkheidsplicht door Commissieleden en eventuele deskundigen in hun dienst, en schending van de geheimhouding – en beveiligingsplicht door de verantwoordelijke voor de verwerking. Op beide misdrijven staan geldboetes, die kunnen oplopen tot respectievelijk 50.000 en 100.000 Euro.

Artikel 39 daarentegen is veel breder, en bevat een ellenlange opsomming van misdrijven, die allemaal gesanctioneerd worden met een geldboete van 500 tot

500.000 euro. In de lijst vindt men nagenoeg elke overtreding van de W.V.P. terug, waaronder een verwerking die niet voldoet aan de voorwaarden van art.4, §1, of die betrekking heeft op gegevens die niet verwerkt mogen worden.

Er zijn ook bepalingen in de wet opgenomen die de publicatie van een veroordelend vonnis mogelijk maken, evenals de verbeurdverklaring van de dragers die gebruikt werden bij de verwerking.

In geval van strafrechtelijke herhaling worden de straffen van artikel 37 tot 39 nog verhoogd, en wordt onder andere een celstraf van 3 maanden tot 2 jaar mogelijk.

De verantwoordelijke voor de verwerking of zijn vertegenwoordiger in België is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de boeten waartoe zijn aangestelde of lasthebber is veroordeeld.

Voor meer informatie aangaande de rol van de Commissie in de handhaving van de W..P. verwijzen we graag naar [de hoger vermelde toelichting](#).

I. Om meer te weten

Rechtsleer met betrekking tot de W.V.P.

- DUMORTIER, J., « De omzetting van de Europese richtlijn over de verwerking van persoonsgegevens in België », *Computerr.* 1999/1, p.45 e.v.

Nuttige links

- [Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer](#)
- [Europa - Bescherming van gegevens](#)

Bespreking opgesteld door ICRI, gecoördineerd door Hans GRAUX.